

1. FELMÉRŐ

1. Apáról fiúra

Olvasd el a szövegrészletet, és oldd meg a feladatokat!

(1) Az én házam az én váram – szól a közmondás. Valóban a szülőföld képébe mindenképpen beletartozik a szülői ház, az a „vár”, amihez a gyermekkor legkedvesebb emlékei kötődnek.

(2) A magyar parasztok lakóháza a XIX. században és a XX. század első felében általában három helyiségből állt: a háznak nevezett szobából, a konyhából (eresz, pitvar) és a konyhához csatlakozó, rendszerint kisebb helyiségből, a kamrából. A kamra eredetileg raktárként szolgált. Gabonát, mindenféle élelmiszert és szükséges, de szobába nem való holmit tartottak benne. Később alvóhelynek is használták, és lassan átalakult második szobává. Ekkor azonban már hátsó ház a neve az első házzal (szoba) szemben, amely viszont ünnepi helyiséggé, vendégfogadó, tisztaszobává lépett elő. A kamra pedig kiköltözött a lakóépület mellé.

(3) A ház a legrégebb magyar szavak közé tartozik, még a Volga-Káma menti őshazából hoztuk magunkkal. Mindenkor emberi lakásul szolgáló építményt jelentett. Építőanyagát mindenütt a közvetlen környezet szolgáltatja. Ahol kőfejtésre kínálkozik lehetőség, ott kőből építkeznek, mint például a Dunántúlon Veszprém megyében. A magas hegyek erdős vidékein faragott rönkfából, azaz boronából róják a házfalat. Pár száz évvel előbb még az egész Kárpát-medencében elterjedt volt a faépítkezés, ma már csak Erdélyben építkeznek fából a magyarok. Az Alföld és Dunántúl gyakori építkezési módja volt a sövényfalkészítés. A ház vázát gerendából ácsolják, majd a közőket vesszővel fonják be, végül mindkét oldalon betapasztják, elsimítják és kimeszelik. A Dél-Dunántúlon még napjainkban is található néhány öreg ház, amelynek sövényfala hatalmas vaskos gerendatalpra van építve. Ezért nevezik talpas háznak. Az alföldi folyók mentén, árvízveszélyes területen a sövényt tartó oszlopokat a földbe verték. Ha jött az ár, kimosta a sarat a sövényből, de a ház helyben maradt, csak újra kellett tapasztani.

a) Adj a szövegrészletnek címet!

2	

b) Felelj a kérdésekre!

Hány helyiségből állt a XIX. és a XX. század elején a magyar parasztház?

Mi volt eredetileg a kamra funkciója?

Mi a tisztaszoba?

Milyen régi a ház szavunk? Mi a jelentése?

Hol építkeznek ma fából?

10	

c) Magyarázd meg a szöveg alapján az alábbi szavak jelentését!

hátsó ház: _____

borona: _____

sövényfal: _____

talpasház: _____

8	

2. Érvekkel

Írj két-két érvet az alábbi állítás mellett és ellen!

Kertes házban a legjobb lakni.

Érvek mellette:

Érvek ellene:

8	

3. Mondatnyomozó

Keresd meg és húzd alá a szöveg harmadik bekezdésében azokat a mondatokat, amelyekre igaz az alábbi megállapítás! Jelöld számozással a mondatokat, és készítsd el a mondatelemzési ábrájukat a szokásos módon!

Két tagmondatból áll, és a tagmondatok között ellentétes viszony van.		
Két tagmondatból áll, és a tagmondatok között kapcsolatos viszony van.		

8	

4. Csak helyesen!

Keresd meg az alábbi mondatokban a helytelen igekötős alakokat! Javítsd ki őket!

A kapus átrúgta a labdát a másik térfélre.

A gyűlésen ismét kibeszélték a tornabemutató programját.

A hibás áru küldését megkifogásolta.

Már korán reggel befelhősödött az ég.

A nagy melegtől az idős néni beájult.

János soha semmit nem tud elintézni.

A levelet már ma este lekézbésíti a posta.

Már tavaly bejósolták a változásokat.

Az ítélet ellen fel fog lebbezni.

A barátja bevádolta, hogy direkt nem hívta föl.

10	

5. Betűvesztő szókapcsolatok

Fejzd ki betűvesztő szókapcsolattal a következő meghatározásokat!

Pl.: nyomott kedélyű gyógyszerész = apatikus patikus

zokogó szerző = _____

mászó lubickoló = _____

színehagyott űrmérték = _____

éles elméjű hím juh = _____

tápláló földem = _____

oktondi moszat = _____

dühödt évszak = _____

tökéletes elme = _____

zsugori gyalogút = _____

csodálatos lehuppanás = _____

10	

6. Összetett szavak

Mire kell a + jelet felcserélned? Jelöld a megfelelő számmal!

1 = különírás 2 = egybeírás x = kötőjeles írás

		Tipp
1.	ház + avatás	
2.	emeletes + ház	
3.	ház + rész + tulajdonos	
4.	házi + ápolás	
5.	házi + feladat	
6.	társas + ház	
7.	szülői + ház	

		Tipp
8.	OTP + ház	
9.	házi + bajnokság	
10.	házi + egér	
11.	házi + telefon	
12.	házi + orvos	
13.	tanár + úr	
13+1.	számтан + házi + feladat	

14	

Elérhető összes pont:

70	